

“S’ha substituït el plaer estètic per l’adrenalina”

Ximo Michavila
(l'Alcora, Alcalatén,
1926) és un dels
pintors valencians
més reconeguts i també
un dels més prolífics.
Vinculat a les
avantguardes i als
moviments renovadors
de la segona meitat del
segle XX, s’ha convertit
en un mestre de
l’abstracció pictòrica.
Ara, afronta un nou
repte com a president
de la Reial Acadèmia de
Belles Arts
de Sant Carles.

Als setanta-set anys, Ximo Michavila manté intacta la il·lusió pel seu treball i prepara des del seu estudi d’Albalat dels Tarongers (Camp de Morvedre) una nova sèrie, *Matèria fosca*, barreja d’astrofísica, negror i aura, “que no és altra cosa que l’entorn”. Durant més de cinquanta anys de trajectòria, ha treballat la pintura, el cinema, la fotografia, l’escultura i el dibuix, i ha estat vinculat a tota mena de moviments, com el Grup Parpalló, interessats en la renovació artística. La seua recent elecció com a president de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles, una institució que s’encarrega de gestionar les més d’11.000 obres d’art de la seua propietat que estan dipositades al Museu Sant Pius V de València, no ha modificat —almenys de moment— el ritme de vida d’aquest home enamorat de la natura i de la docència. Com a president d’aquesta entitat, fundada fa 250 anys, haurà d’assumir alguns aspectes polèmics, com ara el paper de l’Acadèmia en el futur del Museu del Segle XIX, que podria significar un canvi d’ubicació de les obres de la institució. Tot i la responsabilitat que li atorga un càrrec com aquest, Michavila no deixa de dir les coses pel seu nom.

—Quins són els reptes principals que es planteja com a president de l’Acadèmia?

—En general, la gestió serà relativament continuïsta respecte de la presidència anterior [de Salvador Aladana]. Continuarem amb les conferències, els cursos de doctorat, els con-

certs. —Més volem accentuar la col·laboració amb institucions públiques, com la Generalitat Valenciana, i privades, com la Real Sociedad Económica de Amigos del País, que es va fundar en la mateixa època que l’Acadèmia.

—Amb la Generalitat tenen alguns aspectes pendents, com la represa de les negociacions de l’estatut de l’Acadèmia.

—Això, de moment, encara està en l’aire. La gestió anterior no va mantenir converses pel que fa a la reforma de l’estatut i la Generalitat té paralitzat el projecte. No obstant això, jo suppose que durant aquest curs en parlarem. Al cap i a la fi, el que nosaltres volem és que les obres que són propietat de l’Acadèmia es vegan.

—Al Sant Pius V o al Museu del XIX?

—Aquest és un tema complicat. A àmbit artístic, el Museu del XIX és un projecte discutible, sobretot perquè afecta els continguts del Sant Pius V i, per tant, les obres de l’Acadèmia. Un cop arribat el moment, caldria pensar què es fa amb cadascuna de les obres. Tot i que sempre es pot arribar a un acord, no crec que fóra possible que el Museu del XIX tinguera una exposició permanent, perquè això comportaria buidar el Sant Pius. La nostra obligació moral és no deixar orfe aquest museu i, ara per ara, separar les obres en dos museus no sembla gaire adequat. No sé fins a quin punt seria factible.

—I, políticament, és un projecte factible?

—Doncs sembla que encara no ho tenen molt clar. De moment, el projecte

“Això del nou IVAM és dur d’assimilar. Em fa una mica de por que li acabe passant el mateix que al Guggenheim: que la gent va a veure l’edifici però no sap què hi ha a dins”

s’està retardant perquè hi ha altres coses que políticament interessin més, com la Biennal. A l’Acadèmia, però, ja ens agradaria començar a treballar en tot això.

—Però els acadèmics tenen veu i vot en el futur del Museu del XIX?

—De moment ningú no ens ha preguntat res, ni quines ni quantes obres volen emportar-se ni durant quant de temps. Però també és cert que el Patronat del Museu Sant Pius V. sí que tindrà alguna cosa a dir pel que fa a tot això, i en aquest Patronat nosaltres tenim quatre membres. I seran tots aquests membres [entre els quals hi ha Michavila] els que hauran de vetllar pel futur de les obres de l’Acadèmia i per un dels nostres objectius principals: que la gent pugui entendre la història de la pintura valenciana sense que estiga fragmentada i descontextualitzada. El fet que els polítics hagen de fer coses no justifica que busquen la rendibilitat electoral dels seus projectes. En certa manera, és legítim, però quan aquesta cerca de la rendibilitat s’assembla més a la recerca de l’èxit personal, cal parar-los els peus.

—Creu que amb la reforma de l’IVAM també s’ha buscat rendibilitat electoral?

—Això del nou IVAM... És dur d’assimilar. I preocupant. Em fa una mica de por que, a l’IVAM, li acabe passant el mateix que al Guggenheim: que la gent va a veure l’edifici però no sap què hi ha a dins. Són museus que esdevenen contenidors, on el contingut és el que menys importa. La veritat és que no sé ben bé què pensar. L’únic que sí que em pregunte és per què.

—Potser per dissimular una política expositiva ambigua i, com a mínim, qüestionable artísticament?

—El que és cert és que l’IVAM s’ha convertit en un espai polivalent, on caben exposicions però també desfilades de moda o concerts. I no és que hi tinga res en contra, de la moda. Però crec que això mareja i desconcerta el públic. Com tampoc no crec que siga gaire encertat exposar les fotografies de Christopher Makos mentre que Jarque [fotògraf valencià], per exemple, ho podria haver fet molt millor. Aquestes són les coses que no comprenc.

—I troba algun sentit al tancament del Centre del Carme de l’IVAM?

—Sincerament, no. Amb aquest tancament s’ha tancat una aposta per un art tremendament interessant, emergent, fet per gent jove que té coses a dir, que aporta idees noves. Era un lloc ideal per a fer fins i tot coses experimentals sense el risc de fer-ho en el mateix IVAM. Es podria dir que era com una sala d’assajos d’una gran orquestra. Crec que ha estat una errada important.

—També li ha semblat una errada que Kosme de Baranano [director de l’IVAM] haja exclòs els artistes valencians de la seua programació, inclòs vostè mateix?

—Ell ho va dir ben clar des que va arribar [l’any 2000]. De valencians, no en volia ni un. I a mi, m’ho va fer saber directament una persona de la seua oficina. De fet, jo ja tenia un contracte per exposar a l’IVAM a punt de firmar amb Bonet [l’anterior director del museu]. Fins i tot tenia les obres escollides. Però va vindre tot el numeret de Sanleón [la Conselleria de Cultura va decidir el març del 2000 col·locar una escultura de José Sanleón a l’emplaçada de l’IVAM, la qual cosa va

provocar una enorme polèmica. L’escàndol es va tancar amb la retirada i destrucció de l’escultura enmig del deliri polític, inclosa una ofrena de flors a l’escultura de la subsecretària de Promoció Cultural, Consuelo Ciscar]. I és clar, Bonet va marxar. Poc després, Baranano va dir que no volia caure en localismes.

—Però vostè ja havia quallat una trajectòria allunyada de qualsevol localisme.

—Doncs sí, però va ser una decisió personal del director. Això passa a Catalunya, i s’arma un escàndol. Imagina’t que no deixaren exposar a Tàpies, Guinovart o Ràfols Casamada... Se l’hagueren menjat viu.

—I ací ningú no va fer res.

—És que la merda, com més la mèneges, més pudor fa. Ací, les polèmiques no serveixen de res, i més si a Baranano li han deixat fer el que ha volgut. Les conseqüències, però, es fan notar. L’IVAM ha perdut nivell.

—Què li sembla, doncs, la política cultural del PP?

—Jo no dubte que s’hagen fet coses bones. L’esforç que ha fet Consuelo Ciscar és molt vàlid, però jo pense, i li ho he dit moltes vegades, que l’artista ha de ser un ésser lliure i no compromès amb la política. I si en algun moment els polítics han d’escollir un artista per fer una feina determinada, la tria s’ha de fer basant-se en criteris seriosos, no per amiguismes. Del que s’han de preocupar els polítics és de proporcionar unes bones infraestructures culturals. I després, un cop la base estiga en perfectes condicions, l’artista ja se les ventilarà.

—Precisament pel que fa a infraestructures, la Generalitat Valenciana anuncia a bombo i platerets grans projectes culturals, com la Ciutat del Cinema, la Ciutat del Teatre, la Ciutat de les Arts i les Ciències, etc. Creu que s’està confonent la cultura amb l’oci?

—És evident. Avui dia, per exemple, s’ha substituït el plaer estètic, que és durador i que entra en l’esperit a poc a poc i a través de l’anàlisi detinguda, per les descàrregues d’adrenalina. El que mana és l’espectacle. Però és clar, una cosa és la curiositat de veure un

espectacle o una obra per la simple necessitat de veure'l, i l'altra és treure'n profit. El divertiment s'ha de compaginar amb el coneixement. Les obres de John Cage [músic i compositor nord-americà d'avantguarda], per exemple, s'han de saber disfrutar, necessiten temps i reflexió. I ara només fem cas dels finals apoteòsics de les bandes de música. La gent vol excitació, vol fer salt de pont i barranquisme, en lloc de pensar. Perquè és més rendible a curt termini.

—Vol dir que no sabem gaudir de les coses?

—Jo crec que, en el fons, tot això és un problema que ens han creat les noves tecnologies. Abans, comptàvem el nombre de paraules que escrivíem en un minut amb una màquina d'escriure. Ara ja no. Ara es compta la potència d'un ordinador, el nombre de megues que pot emmagatzemar, la quantitat de memòria i, sobretot, la rapidesa. Però quina pressa tenim?

—Vostè no en té, de pressa?

—Mai. Mentre m'espere que s'engegi l'ordinador, pense en les meues coses.

—I no li fa la sensació de perdre el temps?

—No, perquè el temps que et permet pensar mentre l'ordinador s'engega és necessari. Per a mi, per exemple, un artista mai no perd el temps quan fa una obra, sempre el guanya. Encara que isca un bunyol.

—I com se sap si una obra és un bunyol?

—Jo pense que un artista mai no fa les coses amb mala idea. Sempre ho fa amb el millor sentit, encara que estiga equivocat.

—I encara que ho faça amb la més bona fe...

—Això ja és qüestió de cadascú. Podem rebutjar una obra que no ens agrada o podem acceptar-la i traure'n les conseqüències. Jo respecte enormement el que fa tothom. Perquè no podem quedar-nos ancorats en el passat, com fa per exemple el Palau de la Música, que només programa Mozarts, Beethovens i Txaikovskys. Cal buscar coses noves.

—S'aconsegueix?

"Quan Barañano va excloure els artistes valencians de l'IVAM jo tenia un contracte a punt de firmar amb el director anterior. Si això passa a Catalunya, se l'hagueren menjat viu."

—A poc a poc, anem anant. Tant en cinema, com en pintura, en música... El que no va ni a la de tres és la televisió. Però bé, tot no pot ser.

—Com han canviat les coses en aquests cinquanta anys que porta dedicats a la pintura?

—El canvi més radical ha estat la possibilitat d'exhibir l'obra. Abans era gairebé impossible, tret d'alguns certàmens i concursos que s'organitzaven. Ara hi ha tota una xarxa de galeries, de marxants i de crítics que donen suport i promoció excepcional.

—I quant a la concepció estètica?

—Ui! Ací el canvi sí que ha estat brutal. Quan vam començar, tothom ens deia que allò que fèiem no arribaria enlloc. I encara garde una crítica d'un diari de València que ens qualificava literalment de "bojos".

—De tot el que ha fet al llarg de la seua carrera artística, des de cinema o escenografies per a teatre fins a pintura, escultura, fotografia o dibuix, amb què es queda?

—Doncs amb res de tot això. Em quede amb l'ensenyament. Deu ser que em ve de família. [El pare, l'avi, l'oncle i la germana de Michavila han estat mestres.] Vaig donar classes du-

rant molts anys a l'Escola de Belles Arts i allò em va donar l'oportunitat de conèixer gent molt interessant —com Artur Heras, Manolo Boix i Rafael Armengol, que aleshores ja prometien una bona carrera artística— i sobretot de realitzar-me com a persona. Com que la meua assignatura era una de les "maries", el que feia era valorar la creació i l'aportació personal de cadascú. I encara ara mantinc el contacte amb els meus alumnes. És això el que realment m'ha fet feliç.

—Més que la pintura?

—Sí, perquè la pintura és un procés molt llarg i molt complex. És una cosa que la tens ací dins [al cap] i que va eixint, però molt a poc a poc. La docència, en canvi, és més agraïda, et manté la il·lusió del dia a dia i l'alegria de saber que estaràs en contacte amb gent que necessita la teua ajuda, alhora que t'ensenya moltes coses. Els resultats es veuen a més curt termini.

—Vol dir que ja s'ha cansat de pensar i que començarà a fer salt de pont o barranquisme d'un moment a l'altre?

—[Riu.] No, no. Això és una altra cosa. No té res a veure.

Rosanna Melià